

Oslo 14.08.14

Kulturdepartementet
kunstnerokonomi@kud.dep.no

Deres ref: 14/2284

1

INNSPILL til utredning om kunstnerøkonomi

Vi viser til pressemelding med departementet, brev med invitasjon til innspill av 16.05.14 og møte med Vigdis Moe Skarstein 24.06.2014.

Norsk filmforbund takker for invitasjonen.

Utredningens mandat:

- Vurdere tiltak som kan bidra til å styrke næringspotensialet og etterspørselsperspektivet for kunstnerne.
- Innhente oppdatert informasjon om kunstnerens inntekts- og næringsgrunnlag, deres bruk av stipendordninger og velferdsordninger samt peke på utfordringer som avdekkes i kartleggingen.
- Vurdere hvordan kunstnerpolitikken bør utvikles for å bidra til bredere økonomisk grunnlag for kunstnere; herunder stipender, vederlag, nærings- og inntektsgrunnlag.
- Vurdere hvordan stipendordningene kan forenkles, effektiviseres og kvalitetssikres, samt vurdere balansen mellom stipend og vederlag.
- Vurdere etablering av system som i større grad betaler kunstnere for kunstproduktet, ikke i forkant for å produsere kunst.
- Undersøke hvordan etterspørselsperspektivet kan styrkes og entreprenørskapet økes, herunder innkjøp, utstillings- og utsmykkingsoppdrag fra offentlige og private bestillere, tilrettelegging for kunstnere i etableringsfasen, innføring av skatteinsentiver, samt stimulere private galleristers virke og internasjonale arbeid.
- Eventuelt vurdere tiltak i andre land som kan ha overføringsverdi.
- Vurdere hvordan regelverket for selvstendig næringsdrivende kunstnere generelt kan forenkles og gründernes rettigheter styrkes (samarbeid med AD og FIN).

Oppsummering av Filmforbundets innspill:

- Styrke opphavsrettslovgivningen slik man har gjort i andre Europeiske land ved å innføre generelle og spesielle ufravikelige regler, slik at kunstnerne kan sikres et «rimelig vederlag» for andres kommersielle utnyttelse av kunstnerens åndsverk. Kunstnerne i film- og TV-bransjen trenger en ordning etter modell fra skuespiller- og danseralliansen (eller et samarbeid med denne).
- Flere stipend til film- og TV-kunstnere og mer midler til diversestipend.
- En egen stipendordning for dokumentarister – vår tids «gravende journalister», i en tid der mediehusene kutter ned på sine stillinger og midler til «gravearbeid».
- Sikring av at film- og TV-kunstnerne får agere som lønnsinntakere og ikke tvinges til å operere som selvstendig næringsdrivende.
- Innføring av en ikke-diskriminerende insentivordning, som bidrar til økt kontinuitet, økt produksjonsvolum og større forutsigbarhet.
- Det er viktig for film- og TV-kunstnerne at rammebetingelsene for produsenter innen film og TV er trygge

Innledning

Inntektsgrunnet for film- og TV-kunstnere er i dag som følger:

<u>Opphavsrettslige vederlag</u>	<u>Stipend</u>	<u>Lønn/honorar</u>
Via Norwaco	Kulturrådet/Statens kunstnerstipend	Produsent
Royalty	Norsk filmvederlagsfond	Egne prosjekt Filmrelatert arbeid (DKS og undervisning)

Lønn / honorar

Lønn / honorar kommer primært via produksjonsselskap, som henter sin finansiering fra Norsk filminstitutt (NFI), regionale filmsentre og fond, Fond for lyd og bilde, Fritt ord, og eller private investeringer. Manusforfattere og regissører kan også få manusutviklingsstøtte og VIP-stipend (lønn/honorar) fra NFI og Fond for lyd og bilde. Det er de eneste tilskuddsordningene som går direkte til film- og TV-kunstnere.

Filmrelatert arbeid, primært arbeid for Den kulturelle skolesekken (DKS) og undervisning er viktig for mange filmarbeidere, og da kanskje særlig de som bor i regionene.

Lønnsnivået i bransjen er svært variabelt. Dokumentarister og kortfilmskapere omtales ofte som bransjens «fattige fettere», og har årlige snittinntekter på mellom kr

100.000 og 150.000. Gjennomsnittlig lønnsnivå i bransjen ligger under kr 400.000 / år, og trekkes opp av de som jobber i de mest kommersielle delene av bransjen.

Det er viktig å understreke at flertallet av kunstnerne i audiovisuell sektor ikke er fast ansatte, men stort sett jobber som midlertidig ansatte eller selvstendig næringsdrivende fra prosjekt til prosjekt.

Lønn til den enkelte kan derfor variere veldig mye fra år til år, avhengig av hvor mange prosjekter man får jobb på. En spillefilmregissør kan f.eks. gjerne jobbe inntil 3 år med et filmprosjekt, men kun oppbære lønn i om lag halvparten av tiden.

Kontinuitet i arbeidet er med andre ord en meget stor utfordring for mange film- og TV-kunstnere.

Rammebetingelsen for produsentene

Fordi mulighetene til arbeid for film- og TV-kunstnere i veldig stor grad er betinget av etterspørsel etter dem fra produksjonsselskapene, er våre kunstnergrupper i stor grad prisgitt rammevilkårene som eksisterer for film- og TV-produsenter. Det er derfor svært viktig for film- og TV-kunstnere at produksjonsselskapene har forutsigbare, gode og langsiktige rammebetingelser gjennom en aktiv og offensiv politikk fra myndighetene.

Opphavsrettslige vederlag

Opphavsrettslige vederlag kommer primært via Norwaco, som innkrever vederlag fra kabeldistributører (Videresendingssektor), kommuner og fylker (Undervisningssektor), NRK (Kulturavsektor), og Staten (Privatkopieringssektor). De distribueres til kunstnerne via kunstnerorganisasjonene, primært Norsk filmforbund, Norske Dramatikeres forbund, Norsk skuespillerforbund, Norske Sceneinstruktører, Norske filmregissører og Norsk journalistlag på film- og TV-området.

Opphavsretten er imidlertid under meget hardt press fra produsenter, kringkastere og distributører, og en rettslig konflikt mellom Norwaco og kabeldistributørene de siste 3-4 årene har ført til at de opphavsrettslige vederlagene har blitt sterkt redusert i denne perioden.

Det følger blant annet av Bernkonvensjonen art.11 bis, men også av EU's direktiver, at kunstnerne skal ha krav på rimelig vederlag ('equitable remuneration') for sin opphavsrett. Avtalelisenssystemet, (særlig eksisterende Åndsverkslov § 34 om videresending) hvor rettigheter klareres på distribusjonsleddet, og vederlag således for eksempel beregnes utfra antall kabelabonnenter, (og ikke på forhånd som for eksempel en engangssum eller 'buy out'), har sørget for at kunstneres vederlag anses som 'rimelig'.

Det er vesentlig for kunstnerøkonomien i audiovisuell sektor at de opphavsrettslige vederlag ikke minskes, men tvert imot økes i takt med de økte utnyttelsesmuligheter og inntekter som ny teknologi innbringer tredjeparter, for eksempel audiovisuelle 'on-demand' tjenester som 'start forfra' og andre 'catch-up' tjenester som abonnentene tilbys.

En sikkerhetsventil for kunstnerens økonomi kunne være at det ble innført en generell, ufravikelig regel i Åndsverkloven om 'rimelig vederlag' for utnyttelse av opphavsrettslige verk. En slik regel fremgår blant av den tyske opphavsrettsloven (UrhG artikkel 11); *"Copyright protects the author in his intellectual and personal relationships to the work and in respect of the use of the work. It shall also serve to ensure equitable remuneration for the exploitation of the work."*

Selv om tradisjonen for enerettsbasert lisensiering er sterk i de nordiske land, kan de siste års 'angrep' på opphavsretten fra distributører og kringkasterne medføre at man kanskje over tid bør vurdere ufravikelig lovgivning også i Norge, for å sikre kunstnerne sine rimelige opphavsrettsvederlag.

De siste årene har det nettopp vært et meget sterkt press fra kringkasterne om at alle rettigheter, herunder også retten til videresending etter Åndsverkslov § 34, skal overdras, uten at kunstnerne får vederlag for slik overdragelse. Særlig de kommersielle kringkasterne har uttalt at produksjonsselskapene ikke får oppdrag dersom ikke alle rettigheter fra kunstnerne er overdratt. I rettssakene mellom Norwaco og kabeldistributørene fremgår bla. at distributører og kringkasterne seg imellom har avtalevilkår hvor kringkaster har ansvaret for at alle rettigheter er overdratte.

Det er høyst problematisk og uheldig at tredjeparter, som ikke er del av forhandlingene mellom kunstner- og produsentleddet, skal sette absolutte betingelser som vil medføre at kunstnerne (og produsentene) mister sine vesentligste opphavsrettsvederlag.

Avtalelisensreglene forutsetter at det finnes avtalevilje. Dersom denne avtaleviljen ikke er tilstede, vil det kunne medføre at både de eksisterende avtalelisensregler (herunder Åndsverkslov § 34 om videresending), og de nye, generelle avtalelisensregler ikke kan innbringe kunstnerne noe opphavsrettsvederlag. I så fall kan man i ytterste konsekvens stille spørsmål om opphavsretten og eneretten har en selvstendig, økonomisk verdi på det audiovisuelle området.

Her må man se nøye an utviklingen, og om de norske kunstnerorganisasjonene har styrke til å fortsette å hevde sine rettigheter på et enerettsgrunnlag. Ser man hen til Tyskland, så lovgiver seg for flere år siden nødt til å innføre ufravikelige regler til rett til rimelig vederlag for blant annet videresending, som skal betales av

distributørleddet. Her må imidlertid Tyskland se på nye reguleringer for 'on-demand' området, da reglene ikke omfatter dette foreløpig.

Tilsvarende pågår en utredning i Nederland om tvangslisensregler for opphavsrettsvederlag på området, liknende de som allerede finnes i tysk lovgivning.

Samrådet for opphavsrett i Danmark har videre støttet et forslag om ny EU-lovgivning som innfører en rett til vederlag for 'making available on demand'. Dette skjer i tilslutning til europeiske forvaltningsselskaper og foreningssammenslutninger, som i forbindelse med Kommisjonens Grønbog om grenseoverskridende audiovisuelle tjenester nevnte muligheten for en slik 'equitable remuneration'. Bakgrunnen for dette, er at stort sett ingen europeiske kunstnere har glede av eneretten på dette området, samtidig som det virker umulig å få til avtaler med de største brukerne som for eksempel Google og You Tube. Det er foreløpig ingen tanker om isolert dansk lovgivning på dette området.

Den vanskelige opphavsrettssituasjonen i Norge på audiovisuell sektor er imidlertid svært bekymringsfull. Vi håper derfor at departementet nå vil følge nøye med på utviklingen, og at aktørene i bransjen, herunder kunstnerorganisasjonene til de audiovisuelle kunstnerne, og departementet, kan komme i jevnlig dialog seg imellom for å se an behovet for ny lovgivning på området.

Når det gjelder utbetaling av royalty, som er lovfestet i Lov om opphavsrett til åndsverk, (herunder som en ufravikelig rett til 'rimelig vederlag' for utnyttelse av verket i form av utleie og utlån i Åndsverklovens § 39 m jamfør EU's utleie- og utlånsdirektiv), viser praksis at mindre enn 5 % av film- og TV-kunstnerne noen gang får utbetalt royalty. Dette skyldes i stor grad at royaltyen beregnes av verkets netto inntjening, og at NFI aksepterer at produksjonsselskapene flytter innslagspunktet for når royalty skal utbetales. Det gir produksjonsselskapene en egeninteresse av at verket aldri oppnår en netto inntjening som medfører at de må utbetale royalty.

Stipend

Film- og TV-kunstnere har 2 mulige steder å søke stipend; Statens kunstnerstipend og Norsk filmvederlagsfond.

Statens kunstnerstipend

Stipendsøknadene til Staten kunstnerstipend behandles av filmkunstnernes stipendkomite og administreres av Norsk filmforbund. Dvs. at forbundssekretær Nafstad er stipendkomiteens sekretær og kontaktledd mot Kulturrådet / Statens kunstnerstipend

Kvoten stipend til film- og TV-kunstnere består totalt av 20 stipendjemler og kr 527.000 til diversestipend. Dette betyr at 4-6 film- og TV-kunstnere i snitt kan tildeles

arbeidsstipend pr år, fordi de fleste arbeidsstipend tildeles for mer enn ett år ad gangen, og at 14-18 personer i snitt får tildelt ett diversestipend på mellom kr 15.000 og kr.40.000.

Når det gjelder diversestipend har beløpet stått stille de siste 7 årene, og når det gjelder de forskjellige stipendtypene har heller ikke antall tilgjengelig hjemler på noen måte stått i forhold til veksten i bransjen, og med det antall film- og TV-kunstnere.

6

Norsk filmvederlagsfond

Norsk filmvederlagsfond forvalter vederlagsmidler som Staten gir som kompensasjon for Statens bruk av filmverk, primært gjennom bibliotekene. Grunnlaget for vederlaget er en avtale mellom Staten ved KUD og Norsk filmforbund, Norske filmregissører og Norske audiovisuelle oversetteres forening.

Norsk filmvederlagsfond deler ut vederlagsstipend til manusforfattere, regissører, animatører, fotografer, klippere, scenografer/produksjonsdesignere, lyddesignere, kostymedesignere, maskører og audiovisuelle oversettere.

Stipendets størrelse er kr 40.000, og rett til stipend opparbeides gjennom et poengsystem som er tilgjengelig på Norsk filmvederlagsfonds hjemmesider - <http://filmvederlagsfondet.no/>. Søkers rettigheter må dokumenteres som del av søknaden.

Det utbetales 90-100 slike vederlagsstipend pr år.

Vi vil i det følgende prøve å strukturere våre innspill i forhold til utredningens mandat.

Vurdere tiltak som kan bidra til å styrke næringspotensialet og etterspørselsperspektivet for film- og TV-kunstnerne

De fleste film- og TV-kunstnerne er prosjektansatte eller frilansere på faktura. De må `selge seg inn´ mot prosjekter og produsenter, forholde seg til et ujevnt produksjonsvolum, de siste årene svakt nedadgående, utflagging av norske produksjoner til land med insentivordninger, og en årlig tilstrømning av et høyt antall nyutdannede film- og TV-arbeidere. Dette gjør det svært krevende å livnære seg for mange film- og TV-kunstnere.

Det tiltak som på kort og mellomlang sikt vil kunne ha størst betydning for å styrke etterspørselen etter film- og TV-kunstnere er en innføring av en ikke-diskriminerende insentivordning for film- og TV-bransjen, under det premiss at en insentivordning *som er en finansiell innretning må ligge under Finans- / Næringsdepartementet, ikke Kulturdepartementet*. Ordningen vil ikke være en utgift for det offentlige, men en prosentvis refusjon av midler som ellers ikke ville blitt investert i samfunnet.

Innhente oppdatert informasjon om kunstneres inntekts- og næringsgrunnlag, deres bruk av stipendordninger og velferdsordninger

Filmforbundet gjør jevnlig inntektsundersøkelser blant våre medlemmer. Disse viser, som nevnt over, at det er svært store inntektsforskjeller i bransjen. Lønnsvinnerne er de som jobber regelmessig med reklamefilm. Lønntaperne er de som primært jobber med kortfilm og dokumentarfilm.

Vi ser ut fra Ryssevik / Ideas2evdences undersøkelse at det kan synes som om at lønnsnivået for film- og TV-kunstnere har økt en god del fra Kulturdepartementet / Telemarkforsknings kunstnerundersøkelse publisert i juli 2008, men denne undersøkte lønnsforhold i 2006.

Vi tolker at denne økningen har 2 hoveddrivere; for det første at de økte bevilgningene til film- og TV-produksjon over statsbudsjettet har skapt et større volum, og dermed større kontinuitet for mange film- og TV-kunstnere. For det andre at Filmforbundets tariffarbeid har gitt positive resultater for film- og TV-kunstnerne.

Som nevnt over er antall stipend svært begrenset i forhold til antall film- og TV-kunstnere, og selv om tildelt arbeidsstipend er svært verdifullt for de film- og TV-kunstnere som får dette sier det seg selv at 20 stipendjemler fordelt på i underkant 2.000 potensielle mottakere gir svært liten effekt i forhold til kunstneres inntektsgrunnlag.

Som vi skrev over tildeles 4-6 film- og TV-kunstnere årlig arbeidsstipend. Det er så lite i forhold til helheten at det ikke gir noe signifikant utslag på film- og TV-kunstneres inntektsstatistikk.

Vi skrev videre over at 90 til 100 film- og TV-kunstnere årlig får et vederlagsstipend på kr 40.000, og dette er svært kjærkomne midler for de som får det.

Når det gjelder opphavsrettslige vederlag som innkreves av Norwaco og fordeles av Norsk filmforbunds organisasjon for rettighetshåndtering (F©R), dreier dette seg om et årlig beløp på mellom 1 og 2 millioner kroner. Uten konflikten med kabelselskapene vil beløpet vært litt mer enn dobbelt så stort. Beløp til mottaker varierer fra kr 500 til kr 30.000 pr år, avhengig av fagfunksjon, genre og produksjonsvolum.

Vurdere hvordan kunstnerpolitikken bør utvikles for å bidra til bredere økonomisk grunnlag for kunstnere; herunder stipender, vederlag, nærings- og inntektsgrunnlag

Statlige/offentlige tilskudd

De statlige tilskuddene til film- og TV-produksjon har vært grunnmuren for film- og TV-kunstnernes inntektsgrunnlag, ja hele bransjens grunnlag siden 1950-tallet. Slik må det fortsatt være dersom vi skal ha en levende audiovisuell bransje i Norge.

Endringen de senere årene er sterkt preget av at den internasjonale konkurransen innen det audiovisuelle området har blitt mye tøffere. Internasjonalt innhold, og da særlig fra USA, har hatt en dominerende posisjon i mange år, men digitaliseringen og tilbudet fra internettaktører som Netflix, HBO-Nordic, med flere, har gjort at publikums tilgang til audiovisuelt innhold aldri har vært større.

En viktig konsekvens av dette er at norske film- og TV-kunstnere må konkurrere om publikums oppmerksomhet med «verdens beste», som har betydelige større ressurser tilgjengelig.

Norske film- og TV-kunstnere må med andre ord være svært gode, dersom de skal greie seg i denne beinharde konkurransen, og en gjennomsnittlig oppslutning om norske filmer på kino de siste 6-8 årene på over 20 % viser at bransjen har lyktes. Men - og det er et stort men; forutsetningen for dette har vært, og er, en offensiv filmpolitikk, der politikerne er villig til å satse av fellesskapets midler på audiovisuell produksjon.

Statlige / offentlige tilskudd henger uløselig sammen med bransjens mulighet til å hente private investeringer til audiovisuell produksjon, og kutt i tilskuddene fører umiddelbart til bortfall av private investeringer. Bransjen er med andre ord avhengig av at Storting og Regjering fortsetter sin satsning på audiovisuell produksjon. Kutt og reduksjon av de statlige / offentlige tilskuddene kan ikke i et lite språkområde som vårt erstattes av noen andre finansieringsformer. Dette kommer veldig tydelig fram i Ryssevik / Ideas2evdences undersøkelse.

Innføring av en insentivordning

Produksjonen av filmer og TV-serier her i Norge har vist en synkende tendens i de senere år på grunn av manglende insentivordning, hvilket igjen har ført til dårligere kapasitetsutnyttelse i film- og TV-næringen. Samtidig opplever vi en skandinavisk bølge internasjonalt. Skandinavisk kultur og natur, og filmskapere fra Norge og våre naboland er i skuddet som aldri før, men dessverre legges en stor del av aktivitetene til land med insentivordninger. Også filmer med rot i norsk historie planlegges innspilt i land med insentivordninger. Et eksempel er nyinnspillingen av Jan Baalsruds Ni Liv, hvor Lyngsalpene kan bli erstattet med fjell i New Zealand.

For å kunne ta i bruk ledig kapasitet i næringen og utnytte den skandinaviske bølgen er det viktig at vi raskt får på plass en norsk insentivordning for film og TV-næringen.

Dette vil føre til en ny selvfinansierende økonomisk aktivitet som vi ellers vil gå glipp av.

Stipend

Som tidligere nevnt har film- og TV-kunstnerne tilgang til alt for få arbeidsstipend. Dersom myndighetene vil sikre kreativ utvikling for faglig vekst i audiovisuell sektor, og ikke minst en videre god utvikling i den meget positive utviklingen innen dokumentarfilmfeltet vi har sett det siste 10-året, må film- og TV-kunstnerne tilføres flere arbeidsstipendhjemler og egne arbeidsstipendhjemler for gravende dokumentarister. Et viktig punkt her er prosjektfokuset i den nasjonale bransjen, der produsentene som ansvarlige arbeidsgivere kun ansetter for konkrete prosjekter, med stort fremdrifts- og økonomipress på de ansatte. Også hos NFI er dette gjeldende, og kompetanseutvikling / videreutdanning – som vanligvis ivaretas av arbeidsgiver – er overlatt til arbeidstaker. Sett i lys av overnevnte totalsituasjon er derfor stipender eneste sikre virkemiddel for å ivareta kunstnerisk og bransjeutvikling på individplan.

Vederlag

Vederlag for kommersiell utnyttelse av åndsverk bør og skal være en viktig del av inntektsgrunnlaget for film- og TV-kunstnere, og det **haster** derfor med en helhetlig gjennomgang og oppdatering av loven. Man må også se om det er behov for ufravikelige bestemmelser for å beskytte rettighetshavernes rett til rimelig opphavsvederlag.

Presset mot den økonomiske siden av opphavsretten er som tidligere nevnt svært hardt i våre dager, og taper kunstnerne denne kampen faller et viktig element i deres inntektgrunnlag bort. Hvis opphavsretten ikke har selvstendig økonomisk betydning, kan det medføre at den også mister sin selvstendige betydning generelt. Trusselen mot opphavsretten kan sette hele kunst- og kulturpolitikken i fare. Slik vi ser det er opphavsretten kunst- og kulturpolitikkenes hjørnestein. Det er opphavsretten som legitimerer offentlige tilskudd til kulturproduksjon, og som skiller kunst- og kulturproduksjon fra andre næringer. Samtidig er det innlysende at produsenter av biler, oppdrettslaks, eller for den skyld olje og gass aldri ville akseptert at andre ervervet deres produkter uten at de fikk betalt for dette.

Kampen mot de kommersielle aktørene som tjener penger på det kunstnerne skaper er også svært ujevn, da våre motparter har uendelig mye større ressurser å kaste inn i kampen. Kunstnerne er med andre ord avhengig av at myndighetene gir oss det vern og den hjelp vi kun kan få gjennom lovverket.

Vurdere hvordan stipendordningene kan forenkles, effektiviseres og kvalitetssikres, samt vurdere balansen mellom stipend og vederlag

Dagens stipendordninger for film- og TV-kunstnerne er etter vår mening enkle, effektive og kvalitetssikre.

Statens kunstnerstipend

For det første er dagens ordninger basert på fagfelleevaluering, som etter vår mening er den ordningen som i størst mulig grad sikrer grundig faglig behandling av søknadene og søkerne.

10

For det andre er forvaltningen av ordningen enkel og effektiv. Søknadene sendes fra og med 2013 inn via en database som administreres av Statens kunstnerstipend / Norsk kulturråd, og søknadene behandles av en stipendkomite bestående av fem filmkunstnere, med Filmforbundets forbundssekretær som sekretær for stipendkomiteen. Hun har den løpende kontakten med Statens kunstnerstipend, og hun bistår stipendkomiteen som ansvarlig for at habilitet og reglene for Statens kunstnerstipend overholdes. Søknadene gjøres tilgjengelig for stipendkomiteen primo desember, og stipendkomiteen gjennomfører sitt arbeid i løpet av 6-8 uker, inkludert juleferien. Hvert av medlemmene i stipendkomiteen nedlegger i overkant av et månedsverk i arbeidet, og får en lønn for arbeidet på kr 10.000, mens komitéleders arbeid utgjør i overkant av et og et halvt månedsverk, og lønnes med kr 20.000. I tillegg nedlegger forbundssekretæren i overkant av to månedsverk i sitt arbeid med stipendordningen, men Filmforbundet får ikke noe økonomisk dekning for de kostnadene de har i forbindelse med ordningen. For alt dette arbeidet, inkludert reise og opphold for stipendmedlemmer som kommer utenbys fra, betaler KUD ved Statens kunstnerstipend Filmforbundet om lag kr 82.000. Med andre ord subsidierer både Norsk filmforbund og stipendkomiteens medlemmer dette arbeidet i meget stor grad. For å kunne lønne stipendkomiteens medlemmer for den arbeidsmengden de virkelig gjør, er det nødvendig å øke summen organisasjonen mottar for å administrere dette arbeidet betraktelig.

Vår konklusjon er at dagens stipendordning er enkel, effektiv og sikker, men at Staten ved KUD bør gi en realdekning, det vil si anstendig lønn til stipendkomitemedlemmene, og reell økonomisk kompensasjon til Filmforbundet.

Norsk filmvederlagsfond

Som nevnt over er vederlagsstipendet en mer eller mindre automatisert ordning, det vil si at dersom en film-/ TV-kunstner kan dokumentere sitt skapende bidrag i et gitt antall produksjoner, som gir henne minimum poengsum for å kvalifisere til vederlagsstipend, så får hun det. Ordningen er imidlertid kollektiv, i den forstand at man må søke om stipend, og dokumentere sin deltakelse i verkene man søker på grunnlag av.

Styret i Norsk filmvederlagsstipend vurderer imidlertid til å gå over til en ren individuell og automatisk fordeling, der vederlagsstipendet utbetales på grunnlag av

registrerte verk i en database, og der Norsk filmvederlagsfond selv i samarbeid med Norsk filminstitutt og de regionale filmsentrene og filmfondene innhenter metadataene som skal danne grunnlag for utbetalingene.

Kvalitetssikringen av ordningen sikres gjennom fondets styre, som består av forbundslederne i Norsk filmforbund, Norske Dramatikeres forbund, Norske filmregissører, en representant fra Norske audiovisuelle oversetteres forening NAViO), og en uavhengig styreleder. I tillegg er Filmforbundets forbundssekretær styrets sekretær, og hun bistår søkerne i å framskaffe dokumentasjonen.

11

Ordningen er med andre ord svært fleksibel, transparent, etterprøvable og enkel.

Balansen mellom stipend og vederlag

Etter vår vurdering er det pr i dag verken balanse i stipendordningen eller i vederlagssystemet, som vi over har beskrevet. Film- og TV-kunstnerne har alt for få arbeidsstipendhjemler i forhold til den kunstnerpopulasjonen vi representerer, og vederlagssystemet fungerer ikke på grunnlag av de angrepene Norwaco har vært utsatt for fra kringkastere og kabelselskap.

Dersom vederlagssystemet hadde fungert i Norge, slik det gjør i bl.a. Sverige og Danmark, ville vederlag utgjort en substansiell del av inntektsgrunnlaget til film- og TV-kunstnere, anslått til opp til 20 %, mens det i dag i snitt ligger på et par-tre prosent.

Dagens stipendordninger utgjør sannsynligvis en enda lavere andel av film- og TV-kunstneres inntektsgrunnlag enn det gjorde i 2006 (jmfør Kunstnerundersøkelsen 2007, side 177). Den gang mottok 1,2 % av våre medlemmer arbeidsstipend. Siden den gang har vår medlemsmasse blitt mer enn fordoblet, uten at økningen av antall arbeidsstipend har økt vesentlig.

Etter vår mening burde både stipend og vederlag vært viktige hjørnesteiner i inntektsgrunnlaget for film- og TV-kunstnere, men vi er langt unna en slik idealtilstand i dag.

Vurdere etablering av system som i større grad betaler kunstnere for kunstproduktet, ikke i forkant for å produsere kunst

Dette forslaget mener vi at passer ekstremt dårlig for film- og TV-produksjon. Dersom det innen vårt område skulle bli gjeldende politikk, ville audiovisuell produksjon utenfor kringkasterne mer eller mindre forsvinne. Det er så dyrt å produsere film og TV at svært få vil ha råd til, eller risikere å produsere.

Undersøke hvordan etterspørselsperspektivet kan styrkes og entreprenørskapet økes, herunder innkjøp, utstillings- og utsmykkingsoppdrag

fra offentlige og private bestillere, tilrettelegging for kunstnere i etableringsfasen, innføring av skatteincentiver

Dette er et svært interessant område. Om vi ser på film på kino våren 2014, skriker det i mot deg at vi er langt fra gode nok i forhold til lanseringen av norske filmer.

17 filmer har hatt premiere i løpet av vårhalvåret, og har blitt sett av noe i overkant av 700.000 publikummere, men godt over halvparten av disse har gått for å se 1 film – Doktor Proktors prompepulver. Mer enn halvparten er sett av under 20.000, og det er ikke fordi flertallet av disse er dårlige filmer. Det er med andre ord all grunn til å se nøye på hvordan filmer lanseres og markedsføres, og hvordan dette arbeidet i mye større grad kan profesjonaliseres og styrkes.

12

Det samme kan man si om utlandslansering og salg. Også her har den norske bransjen fortsatt veldig mye å lære, og dersom vi skal bedre økonomien i produksjonsselskapene må det nettopp være med et fokus på hvordan inntektssiden til produksjonene kan forbedres. I dag er bransjen for fokusert på produksjon og altfor lite fokusert på å utnytte verket på en best mulig måte. Dette er skadelig for produksjonsselskapene, men også for rettighetshaverne, som også taper inntekter på at verkene ikke utnyttes på alle potensielle plattformer.

Vurdere hvordan regelverket for selvstendig næringsdrivende kunstnere generelt kan forenkles og gründernes rettigheter styrkes

Filmforbundets prinsipielle holdning er at film- og TV-kunstnere primært er arbeidstakere i lovens forstand. Man er underlagt produsenten, det vil si arbeidsgivers instruksjonsmyndighet. Det er produsenten gjennom linjeprodusent og produksjonsleder som lager produksjonsplaner og dagsplaner, og slik bestemmer hvor og når staben skal være på jobb. På dette grunnlag kjemper vi hardt for at produsentene skal akseptere at film- og TV-kunstnere primært er lønsmottakere, og slippe presset for at man skal etablere et enkeltmannsforetak og sende faktura. Lar man seg presse til å være fakturerende står man i tillegg i fare for å miste en rekke rettigheter som følger av Arbeidsmiljøloven, Ferieloven, Trygdeloven (sykepenges, arbeidsløshetsstrygd, pensjon i Folketrygden), lønn ved konkurs, med mer.

Når dette ser sagt er det samtidig viktig å påpeke at en rekke dokumentarister velger å opptre som selvstendig næringsdrivende som en følge av deres prosjekters karakter. Det er liten tvil om at dagens regler og byråkrati setter små film- og TV-produksjonsselskaper overfor veldig store og tøffe utfordringer, og at regelverket for selvstendig næringsdrivende kunstnere gjøres lettere, mer forståelig, og mer transparent. Her er det ofte også snakk om holdningene man møter hos skatteetat og andre offentlig etater, så regelendringer vil neppe være nok i seg selv. Myndighetene må også jobbe med holdninger, fordommer, og internkultur i de etatene man som både gründer og selvstendig næringsdrivende må forholde seg til.

Vennlig hilsen
Norsk filmforbund

Sverre Pedersen
forbundsleder

Lars Magnus Sæthre
daglig leder

Terje Lind Bjørsvik
prosjektleder

Håkon Windsland
prosjektleder

13

Bjørn Alexander Brem
Forbundsadvokat